

Pande Lazarevski, PhD

Institute for Sociological, Political and Juridical Research,
“Ss. Cyril and Methodius University” in Skopje,
pande.lazarevski2@gmail.com

Jadranka Denkova, PhD

University “Goce Delchev” - Shtip
Faculty of Law,
Department for Public Administration and Administrative Law
jadranka.denkova@ugd.edu.mk

**CIVIL DISASTERS AND CATASTROPHES MITIGATION SYSTEM –
INSTITUTIONAL CHALLENGES**

**СИСТЕМ ЗА СПРАВУВАЊЕ СО ЦИВИЛНИ НЕСРЕЌИ И
КАТАСТРОФИ – ИНСТИТУЦИОНАЛНИ ПРЕДИЗВИЦИ**

Abstract

Analytically and empirically, the national security system should rely on three pillars: the first for assessing and dealing with military risks and hazards, the second for assessing and dealing with risks and dangers of internal security character - disturbing public order and peace, dealing with organized crime and terrorism and the third pillar, for assessing and dealing with civilian risks and dangers. The focus of this paper is the third pillar, with emphasis on the need to overcome the existing institutional parallelisms and establish a single institutional solution with competence in the field of design and implementation of preparations and approach to dealing with civil disasters and catastrophes. In this way, the entities and resources at all levels would be united with competencies in the field of prevention of civil risks and dangers, as well as early warning, coping and overcoming the

consequences of the situation. In this sense, we refer to the expert dimension when it comes to assessing the resilience of the community in the event of disasters of various natures, while appreciating the exposure, institutional capacity to respond to given circumstances, and the vulnerability of the community affected by such disasters. It is not less important the unification of decision-making and the disposal of resources as well as overcoming the dualism of coordination and command functions (present in the current set-up with artificially divided competencies in two state administration bodies). With the possible institutional reconfiguration and operational-functional set-up in the domain of assessment and management of civil risks and dangers (based on a paradigm different from the current one, ie substitution of the partial with holistic approach), a new quality in the field of effectiveness or capacity would be established. Namely, it would help achieve efficiency in terms of the ratio of engaged and used resources on the one hand and, on the other hand, as well as efficiency in terms of overcoming the parallels in personnel and material-technical plan, especially in conditions of scarce resources.

Keywords: Civil disasters and catastrophes; vulnerability and resilience to civil risks and dangers; holistic approach

ВОВЕД

Осврнувајќи се кон институционалната поставеност на системот за превенција од цивилни ризици и опасности како и рано предупредување, справување и надминување на последиците при настаната ситуација, целта на овој труд не е навраќање на претходно веќе елаборирани теми, туку актуелизирање на институционални решенија што можат да бидат полезни во иднина.

На 22 април 2005 година, Собранието на Република Македонија го донесе Законот за управување со кризи (“Службен весник на Република Македонија“ бр. 29/05) со кој се уредува Системот за управување со кризи, и тоа: организацијата и функционирањето, одлучувањето и употребата на ресурсите, комуникацијата, координацијата и соработката, процена на загроеноста на безбедноста на Републиката, планирањето и финансирањето, како и други прашања сврзани со системот за управување со кризи¹. Во мај 2004 година, Собранието го донесе Законот за заштита и спасување², со кој се уредува системот за заштита и спасување на луѓето, животната средина, материјалните добра, природните богатства, животинскиот и растителниот свет, и културното наследство од природни непогоди и други несреќи во мир, вонредна состојба и воена состојба во Републиката.

По донесувањето на законите, нивната имплементација помина и низ фаза на евалуација во практиката при која се покажаа повеќе недоследности³. За време на

1 Редакциски пречистениот текст на Законот за управување со кризи (објавен во Службен весник бр. //) ги опфаќа: основниот текст на Законот, објавен во „Службен весник на РМ“ бр.29/05, Законот за изменување и дополнување на Законот за управување со кризи, објавен во „Службен весник на РМ“ бр.36/11, Законот за изменување на Законот за управување со кризи, објавен во „Службен весник на РМ“ бр.41/14, Законот за дополнување на Законот за управување со кризи, објавен во „Службен весник на РМ“ бр.104/15, Законот за изменување на Законот за управување со кризи, објавен во „Службен весник на РМ“ бр.39/16 и Законот за изменување и дополнување на Законот за управување со кризи, објавен во „Службен весник на РМ“ бр.83/18, во кои е означено времето на нивното влегување во сила и примена.

2 Редакциски пречистениот текст на Законот за заштита и спасување (објавен во Службен весник бр. //) ги опфаќа: основниот текст на Законот, објавен во “Службен весник на РМ“ бр.36/04, Законот за изменување на Законот за заштита и спасување објавен во “Службен весник на РМ“ бр.49/04, Законот за изменување и дополнување на Законот за заштита и спасување објавен во “Службен весник на РМ“ бр.86/08, Одлуката на Уставниот суд У.бр.178/2008 објавена во “Службен весник на РМ“ бр.85/09, Автентично толкување на Законот за заштита и спасување објавен во “Службен весник на РМ“ бр.114/09, Законот за изменување и дополнување на Законот за заштита и спасување објавен во “Службен весник на РМ“ бр.124/10, Законот за изменување и дополнување на Законот за заштита и спасување објавен во “Службен весник на РМ“ бр.18/11, Законот за изменување на Законот за заштита и спасување објавен во “Службен весник на РМ“ бр.41/14, Законот за изменување на Законот за заштита и спасување објавен во “Службен весник на РМ“ бр.129/15, Законот за изменување на Законот за заштита и спасување објавен во “Службен весник на РМ“ бр.71/16 и Законот за изменување и дополнување на Законот за заштита и спасување објавен во “Службен весник на РМ“ бр.106/16, во кои е означено времето на нивното влегување во сила и примена.

3 Воочените недоследности, кои најмногу доаѓаа до израз во остварувањето на функционалното единство на двата органи, упатуваа на потреба од дополнителни законски решенија што би се однесувале на:

- превенција на цивилни ризици и опасности и рано предупредување, справување и надминување на последици од цивилни несреќи и катастрофи;
- управувачки комитет со системот за управување (или поточно, справување) со кризи;
- прогласување кризна состојба;

катастрофалните шумски пожари во 2007 година⁴, но и последователни опасности, на површина излезе функционалната нелогичност на институционалниот паралелизам со бројни испреплетувања и преклопувања на надлежности. Тоа се одрази на повеќе нивоа вклучително и при остварувањето на меѓународните контакти и претставувањето на државата во меѓународни тела, придонесувајќи за ривалитет и континуиран судир на ингеренции наместо институционална синергија диктирана од природата на проблемите од јавен интерес.

Оваа недоследност е адресирана во повеќе наврати. Така, во четвртото ревидирано издание на Националната платформа за намалување на ризици од катастрофи од 2019 година се констатира дека “има дуализам, ривалитет и некоординираност на главните носители за дејствување во услови на криза. Тоа произлегува пред сè од законските решенија, но и од постоењето на две самостојни и целосно одвоени институции: Центар за управување со кризи и Дирекција за заштита и спасување.” (НПДРР 2019). Притоа се потенцира неопходноста „овие две институции да дејствуваат синхронизирано, што не може да се обезбеди со постоечкиот систем за кризи.“ (НПДРР 2019). Според Националната платформа, оваа несинхронизираност „директно се одразува врз дејствувањето и ефикасноста на системот за управување со кризи.“ (НПДРР 2019). Се препорачува ново законско решение „со кое ќе се воспостави единствен систем за управување со кризи, заштита и спасување и интегрирање на расположливите капацитети и ресурси на сите административни нивоа, како и сеопфатен пристап за поефикасно и поефективно намалување на ризиците од катастрофи.“ (НПДРР 2019).

И Европската комисија во својот последен извештај за напредокот на Република Северна Македонија силно ја охрабрува државата „да ги имплементира препораките од анализата од 2018 година, вклучително и преку унапредување на соработката и координацијата меѓу Дирекцијата за заштита и спасување и Центарот за управување со кризи“. (European Commission 2020, 93).

Потребата од надминување на опишаната ситуација уште тогаш (а особено после кризата со пожарите од 2007 година) наметна размислувања за спојување на двете постојни дирекции (Центар за управување со кризи и Дирекција за заштита и спасување) во повеќе насоки. Едно од размислувањето беше нивно обединување во едно ново Министерство за вонредни и кризни состојби а друго беше воспоставување Секретарјат при Владата за вонредни и кризни состојби, и во двата случаи како дел од институционалната структура на системот за национална безбедност.

Првата опција, со воспоставување посебно министерство, поаѓаше од усогласување на дотогаш утврдените ингеренции на двата органи, но, иако идејата беше министерот да има и ранг на потпретседател на Владата надлежен за вонредни и кризни состојби, сепак остануваше концепциски заробено во парцијалниот третман на проблематиката, особено што зависно од природата на настаните, активна улога би имале и другите министерства и самостојни органи на државна управа.

- заштита и спасувањето при настанати природни или од човек предизвикани загрозувања на животот и здравјето на граѓаните и на материјалните добра, во мирнодопски и воени услови.

4 Имајќи предвид дека авторот на овој труд ја извршуваше функцијата директор на Центрот за управување со кризи од 2006-2010 година, изнесените согледувања се од прва рака.

Втората опција значеше воспоставување Секретаријат за вонредни и кризни состојби при Владата (по углед, на пример, на Секретаријатот за евроинтеграции) со кој би раководел потпретседател на Владата и кој би имал надлежност да ги интегрира напорите на сите субјекти на национално и локално ниво, владини (се мисли на сите министерства и самостојни органи на управа) и оние што не се дел од владините структури, кога станува збор за превенција од цивилни ризици и катастрофи како и рано предупредување, справување и надминување на последиците при настаната ситуација.

Како трет пат беше избрано воспоставувањето на Национална платформа за намалување на ризиците од катастрофи и воспоставувањето функција Национален координатор за имплементација на Националната платформа. Како механизам што пружа координација и дава политички насоки во доменот на намалување на ризиците, Националната платформа беше обмислена да обезбеди интегриран, ефикасен и ефективен пристап за превенција, рано предупредување, справување и надминување на последици од природни и од човек предизвикани несреќи и катастрофи, притоа обезбедувајќи функционално единство на државната власт, локалната самоуправа, НВО, академската и бизнис заедницата (Лазаревски, Ѓоргон, Талески 2010). Нејзиниот холистички пристап подразбираше активна вклученост на целата Владата но и целокупните институционални капацитети и ресурси со кои располага земјата, наспроти парцијалноста својствена на институционалната поставеност на министерствата, фокусирани врз јасно определените ресорни надлежности.

Целта на горенаведените размисли беше реално да се воспостави конзистентен систем за справување со цивилни ризици и опасности како еден од столбовите на системот за национална безбедност, притоа спојувајќи ги управувачката и оперативнотехничката функција (што ќе може самостојно да одлучува и самостојно да раководи со силите за заштита и спасување) во врска со превенцијата, раното предупредување, справување и надминување на последиците од цивилни несреќи и катастрофи.

Во насока на претходно кажаното, упатуваме на можни решенија што би се однесувале на системот за превенција на цивилни ризици и опасности и рано предупредување, справување и надминување на последици од цивилни несреќи и катастрофи, односно со цивилни кризни ситуации и кризи како дел од единствениот систем за национална безбедност, притоа ставајќи акцент врз: организацијата и функционирањето на системот; подготвувката за извршување на нивните функции, односно задачи за превенција и справување со кризни ситуации, кризи и кризни состојби; прибирање, чување и ракување со информации што се однесуваат на превенција и надминување на последици од настанати цивилни несреќи и катастрофи; планирањето и финансирањето на системот во целина и на субјектите што го сочинуваат во редовни околности и во случај на негово активирање; проценка на загрозеност на животите, здравјето и добрата на граѓаните и на материјалните добра; одлучувањето и употребата на ресурсите; прогласување на кризна состојба (на дел или на целата територија на државата) како последица од настанати цивилни несреќи и катастрофи; проценка и пресметка на финансиските импликации од настанати цивилни несреќи и катастрофи; комуникацијата, координацијата и соработката на предметно надлежните субјекти ангажирани согласно закон или

по основ на договорно преземена обврска; информирањето и оспособувањето на граѓанството; стручно оспособување и обука на лицата со надлежности во домен на превенција на цивилни ризици и опасности и рано предупредување, справување и надминување на последици од цивилни несреќи и катастрофи; како и остварување на меѓународна соработка како и други прашања поврзани со цивилни ризици и опасности и цивилни несреќи и катастрофи.

Евидентно од наведеното, системот би го сочинувале органите на државната власт⁵ (во тој контекст се гледа и на силите за заштита и спасување⁶, полицијата и Армијата која ги става во функција како поддршка на цивилните структури декларирани капацитети и ресурси предвидени за случај на цивилни несреќи и катастрофи), органите на општините и на градот Скопје⁷, јавните претпријатија, јавните установи и служби и трговските друштва од посебно значење (врз претходно утврдени договори) за работа во кризна состојба⁸.

5 Министерствата и другите органи на државната управа, како и координирано со нив локалните власти во рамките на законските овластувања, во врска со мерките и активностите за превенција, рано предупредување и справување со кризни ситуации, кризи и кризни состојби во делокругот на својата надлежност, донесуваат процедури со кои поблиску се уредуваат:

- Овластувањата и одговорностите на органот, на организационите единици, органите во состав и на функционерите и вработените поединечно;
- Постапките во кои органот, неговите организациони единици и органите во состав, функционерите и вработените ги остваруваат овластувањата, ги исполнуваат одговорностите и даваат извештај за работењето;
- Критериумите врз основа на кои се определува успешноста во остварувањето на надлежностите на органот, неговите организациони единици и органи во состав, функционерите и вработените;
- Показателите (индикаторите) врз основа на кои се препознава постигнатото во остварувањето на надлежностите на органот, неговите организациони единици, органите во состав, функционерите и вработените;
- Инструментот преку кој се утврдуваат показателите од претходната алинеа, начинот на евидентирање и контролниот механизам;
- Постапката и методологијата за планирање на материјално-технички и финансиските средства за реализација на мерките и активностите
- Регрутирањето, селекцијата, оспособувањето и усовршувањето на кадрите ангажирани на работи и работните задачи;
- Евидентирањето, обработката, чувањето и достапноста на класифицирани информации;

Други документи и акти во делот на превенција, рано предупредување и справување со кризни ситуации, кризи и кризни состојби.

6 Со својата формалната структура и намена, системот на раководење и командување, бројноста и опременоста и оперативни-тактичките процедури, Силите за заштита и спасување, се оперативниот сегмент непосредно ангажиран во ситуации кои налагаат нивно активирање заради избегнување на ризици по здравјето и животот и загрозување на материјалната инфраструктура како и отстранување на последиците при настанати цивилни несреќи и катастрофи.

7 Заради ефикасна превенција и рано предупредување од можни кризни ситуации и кризи, локалната самоуправа, како впрочем и централната власт, може и треба да врши проценка на ризиците и опасностите на локално ниво.

8 Ако сакате само да го кажете системот за организациска структура не и заради функционална смиреност со нужни финансиски импликации, ќе започнете да го активирате ако сакате да ги утврдите организационите единици или работните места кои ќе бидат подготвени и ќе ангажираат во врска со

Граѓаните, здруженијата на граѓаните и Црвениот Крст, академската заедница, невладините и хуманитарните организации, средствата за јавно информирање и други правни лица секако дека можат да учествуваат во превенција на цивилни ризици и опасности и рано предупредување, справување и надминување на последици од цивилни несреќи и катастрофи, доброволно и договорно.

Притоа, секако дека за правилно разбирање и консеквентно постапување согласно определеното со законските решенија неопходно е и еднозначно и конзистентно користење на поимите кои се користат.

Разбирливо, наведените структури на државната власт и локалната самоуправа, заради превенција, рано предупредување и справување со цивилни несреќи и катастрофи и надминување на последиците од нив, треба да располагаат со овластувања и институционален, кадровски, материјално-технички и финансиски капацитет за следење на состојбите и појавите кои можат да доведат или да ги засилат негативните последици од цивилни несреќи и катастрофи; проценување на загроеноста од можни цивилни несреќи и катастрофи на конкретни подрачја, како и планирање на постапките за справување со последиците односно санирање на последиците од цивилни несреќи и катастрофи како и планирање на финансиите потребни за превенција, рано предупредување, справување и надминување на последици од цивилни несреќи и катастрофи.

Согласно генералниот концепт содржан во Националната платформа, во извршувањето на работите во врска со превенција на цивилни ризици и рано предупредување, справување и надминување на последици од цивилни несреќи и катастрофи, се налага неопходноста од реализација на активности што се однесуваат на подготовка на стратегија за кризна состојба (за превенција од ризици и опасности и справување со несреќи и катастрофи); подготовка на План за кризна состојба (што имплицира координација со предметно надлежните органи на управа, изработката на методологиите за проценка на цивилните ризици и опасности; изработка и ажурирање на проценка од цивилните ризици и опасности по животите, здравјето и материјалните добра како и координација на поединечни платформи за превенција и справување со несреќи и катастрофи во рамките на Националната платформа, вклучително и подготвување на заштитата од био hazard, гео hazard, хидро hazard, индустриски и техничко-технолошки hazard, безбедноста на информатичката инфраструктура и телекомуникациите, на сообраќајната и комуналната инфраструктура, на станбените и јавните објекти, на материјално-културното наследство и обезбедување енергетската безбедност и радиолошка сигурност); организација и подготовка на системот за управување со кризни состојби и предлагање мерки за негов развој и усовршување; планирање на потребите и изработка на финансиски планови и програми за потребите при настаната кризна состојба; организирање единствена база на податоци за ресурси, настани, појави и процеси за потребите на субјектите во системот за превенција од цивилни ризици и опасности и рано предупредување, справување и надминување на последици од

превенција, рано предупредување, управување и надминување од цивилни несреќи и катастрофи, како и начинот на подготовка, динамиката на подготовките и висината на подолу за учење во подготовките.

цивилни несреќи и катастрофи; планирање резерви, материјално обезбедување и здравствена заштита при кризна состојба; пополнување и материјално техничко опремување и спроведување единствен систем за обука, тековно оспособување и усовршување на силите за заштитата и спасувањето, организира и спроведува обуки и вежбовни активности на органите на државната управа и локалните самоуправи, трговските друштва, јавните претпријатија, установи и служби; организира и подготвува набљудување и известување и тревожење; организирање врски за раководење за потребите на управувањето со кризни состојби; организира и спроведува информирање на јавноста; организирање, во соработка со академската заедница, научно-истражувачка работа за потребите на системот за управување со кризи, како и остварување на меѓународна соработка за потребите на системот за управување со кризи;

Заради планско, навремено, целесообразно и координирано донесување на одлуки, насоки и препораки за преземање на мерки за превенција на цивилни ризици и опасности, како и за рано предупредување, справување и надминување на последици од цивилни несреќи и катастрофи, битен аспект на целиот систем е изработката и донесувањето збирна процена за загроеноста од сите цивилни ризици и опасности, како дел од единствената Процена за загроеноста на националната безбедност на Републиката што ја донесува Владата. Процената претставува документ врз кој се темелат плановите и програмите за подготовка на субјектите во системот, заради преземање на превентивни, оперативни и други мерки и активности. Тука треба да се нагласи и потребата, како највисок авторитет во овој контекст, Владата, на предлог на органот за кој зборуваме, би требало да ги пропише методологијата и начинот на изработка на процената од цивилните ризици и опасности, нејзината содржина, структура, начинот на чување и ажурирање, како и определувањето на субјектите на кои им се доставува целосна или извод од Процената.

Вонредна или кризна состојба на дел или на целата територија на Републиката прогласува Владата, на предлог на предметно надлежниот орган (министерство или секретаријат при Владата) пришто би се активирале планот и ресурсите за таква намена⁹, со тоа што при настанување на цивилни несреќи и катастрофи, можно е активирање, од страна на предметно надлежниот орган, на однапред подготвени и определени планови и ресурси и пред донесувањето на одлуката за прогласување на вонредна или кризна состојба од страна на Владата, што таа би го потврдува или отповикува веднаш штом ќе биде во можност да се состане.

Заради преземање на мерки и активности за превенција од цивилни ризици и опасности и рано предупредување во случај на цивилни несреќи и катастрофи, сите учесници во системот, неопходно е да обезбедат континуирана меѓусебна комуникација, координација и соработка за прибирање на податоци и информации,

⁹ Активностите на субјектите при настанување на цивилни несреќи и катастрофи се уредуваат со план, а содржината, роковите и редоследот на постапките се уредуваат со стандардни оперативни процедури. Системот се активира, а мерките и активностите се спроведуваат заради превенција или заради непосредна заштита на животите, здравјето и добрата на граѓаните и на Републиката. Стандардните оперативни процедури и спроведувањето на планираните мерки и активности при активирање на системот се задолжителни за сите субјекти кои го сочинуваат системот.

нивна анализа, доставување и информирање за ризиците и опасностите кои можат да ги загрозат животите, здравјето и добрата на граѓаните и на Републиката.

Заради следење на состојбите и идентификување на настаните, појавите и процесите кои претставуваат цивилни ризици и опасности, а со цел преземање на мерки за превенција, рано предупредување и справување со цивилни несреќи и катастрофи, предметно надлежното министерство или Секретаријат при Владата ќе треба да организира и набљудување, известување и тревожење.

Предмет на инспекциски надзор е примената на пропишаната регулатива од страна на органите на државната управа и органите во состав, локалната самоуправа, јавните претпријатија, установи и служби, и трговските друштва од посебно значење, а во врска со мерките и активностите за превенција на цивилни ризици и опасности и рано предупредување и справување со цивилни несреќи и катастрофи.

Инспекцискиот надзор во врска со остварувањето на надлежностите во делот на подготовка, превенција на цивилни ризици и опасности и рано предупредување и справување со цивилни несреќи и катастрофи, би се однесува особено на:

- нормативно-правната уреденост на мерките и активностите за подготвеност и за оперативност;
- планската уреденост на обезбедувањето и одржувањето на ресурсите;
- планската уреденост на остварување на функцијата на утврдените носители на јавни овластувањат;
- евиденцијата на состојбите, настаните и процесите од значење за оценување на подготвеноста и на оперативноста;
- документираноста на евидентираниите состојби, настани и процеси од значење за оценување на подготвеноста и на оперативноста на утврдените носители на јавни овластувањат во контекст на подготовка, превенција на цивилни ризици и опасности и рано предупредување и справување со цивилни несреќи и катастрофи.

Со горенаведеното во целина, се операционализира воопштената Национална платформа за намалување на ризици од катастрофи, со обезбедување на интегриран, ефикасен и ефективен пристап за превенција, рано предупредување, справување и надминување на последици од природни и од човек предизвикани несреќи и катастрофи, притоа обезбедувајќи функционално единство на државната власт, локалната самоуправа, јавните претпријатија и установи и однапред утврдените трговските друштва, како и академската заедница, невладиниот сектор и верските заедници.

ЗАКЛУЧНИ СОГЛЕДУВАЊА

Со предложените решенија (од кои минаа повеќе од 10 години) требаше да биде регулиран пристапот кон превенција, рано предупредување, справување и надминување на последиците од цивилни несреќи и катастрофи, но и подготовките на носителите на јавни овластувања за постапување при такви околности. Таквите решенија требаше да дадат одговор на следните прашања: организацијата и функционирањето; одлучувањето и употребата на ресурсите; комуникацијата, координацијата и соработката; процена на загроеноста од цивилни несреќи и катастрофи; планирањето и финансирањето; стручно оспособување и обука; како и други прашања поврзани со организираното функционирање на взаемно зависни субјекти на државно и локално ниво кои координирано вршат прибирање, обработка и анализа на информации, обезбедуваат нивно чување и ракување и изготвуваат процени врз основа на утврдени методологии за процена на ризици и опасности, ги предвидуваат финансиските импликации во секоја област одделно, вршат планирање и обезбедување на сите потребни ресурси и нивно мобилизирање, распоредување и ангажирање зависно од потребата, а согласно однапред утврдени процедури, во врска со превенцијата, рано предупредување, справувањето и санирањето на последиците од цивилни несреќи и катастрофи.

Покрај тоа со предложеното требаше да се остварат следните придобивки:

- воспоставување целосен и комплексно интегриран систем како единствена платформа за превенција, рано предупредување и справување и надминување на последиците од цивилни несреќи и катастрофи;
- затворен круг на одговорност со јасно дефинирани надлежности и одговорност на секој учесник во системот во контекст на сите настани, појави и состојби кои можат да доведат до цивилни несреќи и катастрофи;
- континуитет во раководењето во сите услови на загроеност.

Од посебна важност за функционирање на целиот систем, е тоа што требаше целосно да биде извршена деперсонализација на донесувањето на одлуките, односно тие да се донесуваат врз основа на стандардни оперативни процедури и недвосмислени индикатори содржани во методологиите за процена на целиот спектар предвидливи ризици и опасности.

Со посочените решенија се ценеше дека јасно се определуваат носителите на јавни овластувања, односно нивната подготвеност и активирање за постапување во сите фази во домен на превенција, рано предупредување и справување и надминување на последиците од цивилни несреќи и катастрофи .

Сепак клучно е тоа што со посочениот начин требаше да се обезбеди непротивречно поврзување и обединување на она што се нарекува систем за управување со кризи со системот за заштита и спасување, како подсистеми на системот за превенција на цивилни ризици и опасности и рано предупредување, справување и надминување на последици од цивилни несреќи и катастрофи.

БИБЛИОГРАФИЈА

Влада на Република Северна Македонија. (2019). Национална платформа за намалување на ризици од катастрофи. Четврто ревидирано издание.

Закон за управување со кризи. “Службен весник на Република Македонија“ бр. 29/05; бр.36/11; бр.41/14; бр.104/15; бр.39/16; бр.83/18.

Закон за заштита и спасување. “Службен весник на РМ“ бр.36/04; бр.49/04; бр.86/08; бр.124/10; бр.18/11; бр.41/14; бр.129/15; бр.71/16; бр.106/16.

Одлука на Уставниот суд на Република Македонија. У.бр.178/2008 објавена во “Службен весник на Република Македонија“ бр.85/09.

Автентично толкување на Законот за заштита и спасување објавен во “Службен весник на Република Македонија“ бр.114/09.

Лазаревски, П., Ѓоргон, Н., Талески, М. (2010). Национална платформа на Република Македонија за намалување на ризици од несреќи и од катастрофи. Скопје: Центар за управување со кризи.

European Commission. (6.10.2020). North Macedonia 2020 Report. <https://ec.europa.eu/neighbourhood-enlargement/sites/near/files/north_macedonia_report_2020.pdf>.

